

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 30 czerwca 2022 r.
(OR. en)

10878/22

GAF 12
FIN 738

PISMO PRZEWODNIE

Od: Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)

Data otrzymania: 30 czerwca 2022 r.

Do: Sekretariat Generalny Rady

Nr dok. Kom.: COM(2022) 318 final

Dotyczy: SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO dotyczące realizacji i wyników programu „Perykles IV” w dziedzinie ochrony euro przed fałszowaniem w 2021 r.

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2022) 318 final.

Załącznik: COM(2022) 318 final

Bruksela, dnia 30.6.2022 r.
COM(2022) 318 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI

**DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I EUROPEJSKIEGO BANKU
CENTRALNEGO**

**dotyczące realizacji i wyników programu „Perykles IV” w dziedzinie ochrony euro
przed fałszowaniem w 2021 r.**

SPRAWOZDANIE KOMISJI

DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO

dotyczące realizacji i wyników programu „Perykles IV” w dziedzinie ochrony euro przed fałszowaniem w 2021 r.

1. Uwagi ogólne

Program „Perykles IV” (zwany dalej „programem”) jest programem wymiany, pomocy i szkoleń w dziedzinie ochrony euro przed fałszowaniem. Zastępuje on program „Perykles 2020” realizowany w latach 2013–2020 oraz program Perykles realizowany w latach 2002–2013. Program ustanowiono na mocy **rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/840 z dnia 20 maja 2021 r.**¹. Zakres jego stosowania rozszerzono na **nieuczestniczące państwa członkowskie rozporządzeniem Rady (UE) 2021/1696 z dnia 21 września 2021 r.**². Rozporządzenie (UE) 2021/840 stanowi, że program będzie obowiązywał do dnia 31 grudnia 2027 r. **W art. 12 ust. 3 rozporządzenia** zobowiązano Komisję do corocznego dostarczania Parlamentowi Europejskiemu i Radzie informacji o wynikach programu. Przedstawiając niniejsze sprawozdanie roczne, Komisja spełnia ten wymóg w odniesieniu do 2021 r. Sprawozdanie zawiera informacje na temat zobowiązań i realizacji programu „Perykles IV” w 2021 r., a także na temat realizacji w 2021 r. działań, na które przeznaczono środki w ramach poprzedniej edycji programu.

2. Zobowiązania w ramach rocznego programu prac na 2021 r.

Roczny budżet na realizację programu w 2021 r. ustalono na poziomie 834 082 EUR i sfinansowano z linii budżetowej 06.030100 budżetu ogólnego Unii Europejskiej na 2021 r. W 2021 r. zaciągnięto zobowiązania na łączną kwotę 834 082 EUR, co stanowi 100 % całkowitego budżetu. Program jest realizowany poprzez działania współfinansowane (dotacje) zgłaszane przez właściwe organy państw członkowskich i w ramach „działań Komisji” organizowanych bezpośrednio przez Komisję. W 2021 r. z budżetu na działania Komisji dokonano przesunięcia kwoty 140 106,70 EUR do budżetu na dotacje, aby dodatkowo wesprzeć wdrażanie działań państw członkowskich.

Program odzwierciedla zaangażowanie państw członkowskich i Komisji w ochronę euro przed fałszowaniem. Dzięki dyskusjom na temat wieloletniej strategii na posiedzeniach Grupy Ekspertów ds. Fałszowania Euro (ECEG) w 2021 r. możliwe było zaciągnięcie zobowiązań na 100 % łącznego budżetu. Program zapewnił finansowanie łącznie dziewięciu projektów³. W sumie na podstawie wniosków złożonych przez właściwe organy państw członkowskich udzielono 5 dotacji. Ponadto sfinansowano cztery działania Komisji, z których dwa mają

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/840 z dnia 20 maja 2021 r. ustanawiające program wymiany, pomocy i szkoleń w dziedzinie ochrony euro przed fałszowaniem na lata 2021–2027 (program „Perykles IV”) i uchylające rozporządzenie (UE) nr 331/2014.

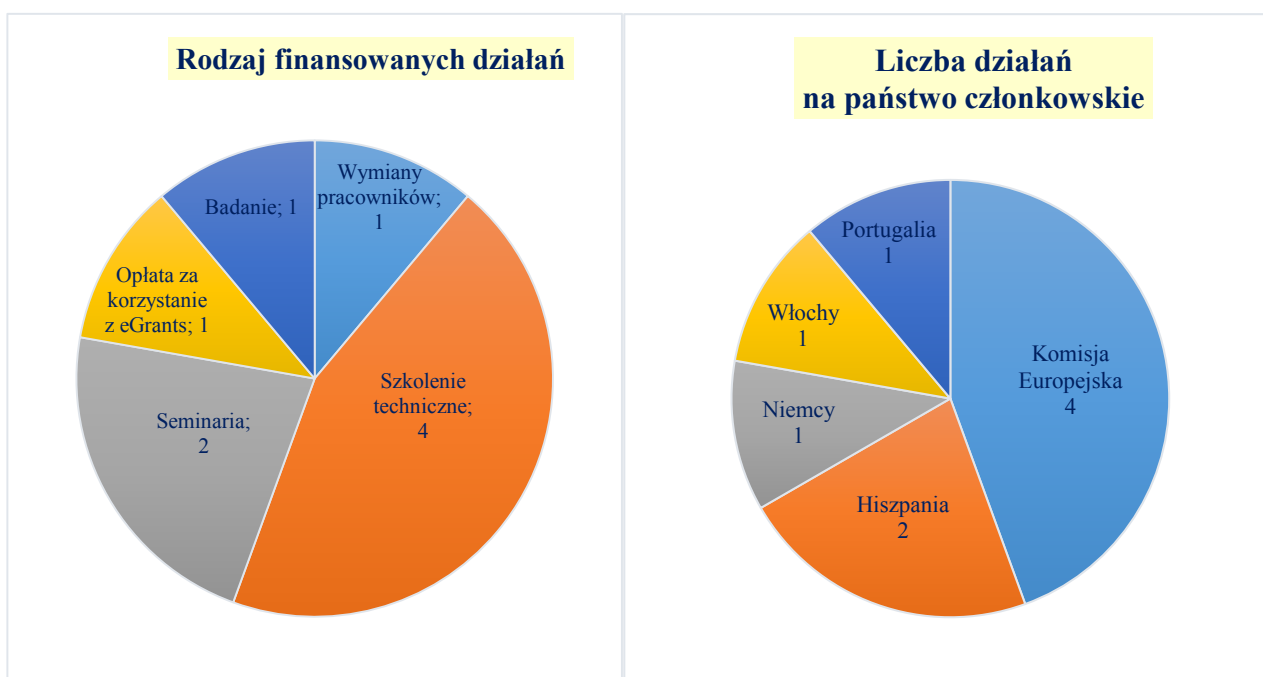
² Rozporządzenie Rady (UE) 2021/1696 z dnia 21 września 2021 r. w sprawie rozszerzenia stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/840 ustanawiającego program wymiany, pomocy i szkoleń w dziedzinie ochrony euro przed fałszowaniem na lata 2021–2027 („program Perykles IV”) na nieuczestniczące państwa członkowskie.

³ Kompleksowy przegląd działań w ramach programu „Perykles”, na które przeznaczono środki w 2021 r., znajduje się w załączniku I.

charakter administracyjny, a mianowicie badanie do celów oceny końcowej programu „Perykles 2020” oraz zobowiązanie do pokrycia rocznych kosztów korzystania z narzędzia eGrants, czyli w pełni elektronicznego (bez dokumentacji papierowej) systemu zarządzania dotacjami.

Działania Komisji zostały zrealizowane w 2021 r., natomiast wszystkie dotacje zostaną zrealizowane w 2022 r. albo później z osobistym udziałem uczestników, bądź, w zależności od rozwoju sytuacji epidemiologicznej związanej z pandemią COVID-19, organizatorzy będą zachęceni do przekształcenia wydarzeń w działania wirtualne, o ile będzie to możliwe.

Wykresy I i II: Rodzaj finansowanych działań i liczba działań w podziale na państwa członkowskie (działania, na które przeznaczono środki w 2021 r. – zob. załącznik I)

Warto zauważyć, że Włochy, Niemcy i Hiszpania, tj. państwa członkowskie najbardziej narażone na fałszowanie euro, w tym roku ponownie otrzymały dotacje w ramach programu „Perykles”. Ponadto również Portugalia otrzymała dotacje w ramach programu w 2021 r. Ich starania przyczyniają się do poprawy ochrony euro, co przynosi korzyść wszystkim pozostałym państwom członkowskim.

Działania, na które przeznaczono środki w 2021 r., obejmują cztery szkolenia techniczne, dwie konferencje, jedną wymianę pracowników, jedno badanie⁴ oraz opłatę okresową za użytkowanie portalu eGrants. Działania mają odbywać się zarówno w UE, jak i poza granicami UE, w zależności od konkretnych potrzeb w zakresie ochrony euro przed fałszowaniem. Od czasu powstania program przyczynił się do ugruntowania podejścia regionalnego dzięki realizacji działań obejmujących regiony świata szczególnie ważne dla walki z fałszowaniem pieniądza.

⁴ Badanie zostało przeprowadzone przez wykonawcę w 2021 r. i stanowi podstawę końcowej oceny programu „Perykles 2020”.

3. Realizacja działań w 2021 r.⁵

Informacje ogólne

W niniejszej sekcji przeanalizowano realizację wszystkich działań finansowanych w ramach programu Perykles w roku kalendarzowym 2021. Obejmuje ona zatem realizację obu działań, na które zaciągnięto zobowiązania w ramach budżetu programu „Perykles IV” na 2021 r. (cztery działania Komisji), jak również działań, na które zaciągnięto zobowiązania w ramach poprzednich budżetów programu „Perykles 2020” (sześć dotacji). Podkreśla to ciągłość programu pod względem jego koncepcji i odzwierciedla skuteczność programu Perykles w zakresie ochrony euro przed fałszowaniem poprzez realizowane corocznie działania.

Globalna pandemia COVID-19 oraz związane z nią utrzymywanie dystansu fizycznego i ograniczenia związane z podróżą w dalszym ciągu wpływały na realizację programu Perykles w 2021 r. W rezultacie kilka działań, które miały odbyć się w z osobistym udziałem uczestników, przekształcono w działania cyfrowe lub hybrydowe, co pozwoliło utrzymać skuteczną realizację programu.

W 2021 r. zrealizowano 10 działań finansowanych w ramach programu „Perykles”, w tym:

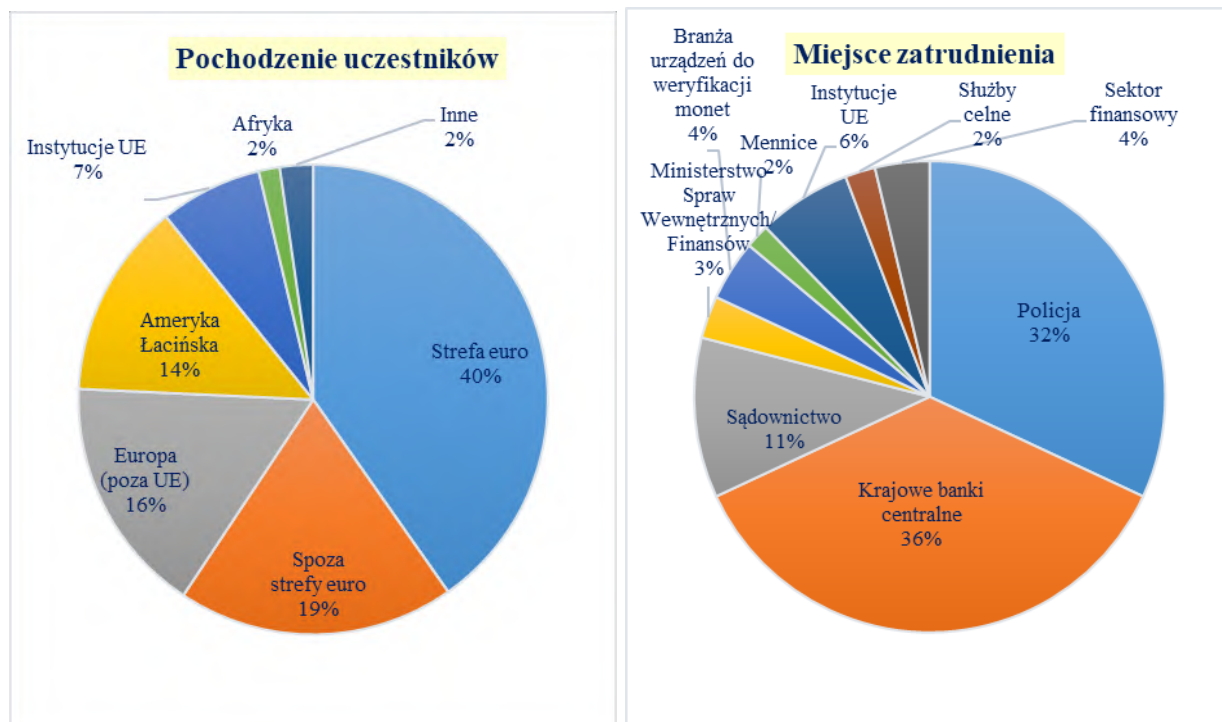
- państwa członkowskie w pełni zrealizowały cztery działania objęte dotacjami: zostały one przeprowadzone w formie stacjonarnej, cyfrowej lub hybrydowej odpowiednio przez Chorwację, Hiszpanię, Bułgarię i Włochy;
- państwa członkowskie częściowo zrealizowały dwa działania objęte dotacjami: działania te zostały częściowo zrealizowane odpowiednio przez Portugalię i Niderlandy w formacie hybrydowym (sesja cyfrowa miała już miejsce, podczas gdy nie odbyła się jeszcze konferencja stacjonarna);
- w pełni zrealizowano cztery zamówione działania Komisji.

Powyższe działania obejmują pięć konferencji, dwa szkolenia techniczne, jedną wymianę pracowników, badanie stanowiące podstawę oceny końcowej programu „Perykles 2020” oraz opłatę okresową za użytkowanie narzędzia eGrants (zob. również sekcja 2 powyżej). Szacuje się, że w wyżej wymienionych działaniach uczestniczyło 482 ekspertów.

Wykresy III i IV: Pochodzenie i profil zawodowy uczestników (działania zrealizowane w 2021 r. – zob. załącznik II)⁶

⁵ Kompleksowy przegląd działań w ramach programu „Perykles” zrealizowanych w 2021 r., znajduje się w załączniku II.

⁶ Wszystkie dane dotyczą zarówno działań finansowanych w ramach programu „Perykles IV”, jak i działań finansowanych w ramach programu „Perykles 2020”.

Uczestnicy pochodzą z 54 krajów. Większość uczestników szkoleń (75 %) to osoby z Europy: 40 % pochodzi z państw członkowskich strefy euro, natomiast odsetek uczestników z państw członkowskich spoza strefy euro wzrósł do 19 %, a 16 % stanowią uczestnicy z krajów europejskich nienależących do UE; 14 % uczestników szkoleń pochodzi z Ameryki Łacińskiej. Ponadto 7 % uczestników reprezentuje instytucje europejskie, 2 % pochodzi z Afryki i Bliskiego Wschodu, a 2 % z innych regionów.

Jeśli chodzi o profil zawodowy uczestników, 32 % ogółu stanowią przedstawiciele służb policyjnych. Ta znacząca obecność wynika z faktu, że organy policji są na pierwszej linii walki z fałszowaniem euro, a wśród przedstawicieli policji znajdują się zarówno oficerowie śledczy, jak i personel techniczny. Po raz pierwszy jednak w okresie realizacji programu Perykles funkcjonariusze policji nie stanowią największej grupy uczestników. 68 % wszystkich uczestników stanowią zatem osoby reprezentujące inne zawody, przy czym 36 % szkolących się to eksperci z krajowych banków centralnych, stanowiący największą grupę uczestników. Wynika to z faktu, że kilka dużych działań zrealizowanych w 2021 r. koncentrowało się na udziale banków centralnych.

Znaczny udział mają również pracownicy wymiaru sprawiedliwości (11 %), a także sektora finansowego (4 %), ministerstw finansów/spraw wewnętrznych (3 %), służb celnych (2 %), banków komercyjnych (3 %) i mennic (2 %), co odzwierciedla pełen zakres doświadczenia zawodowego uczestników. Realizacja działania Komisji „Trzecie posiedzenie platformy 1210” zaowocowała licznym udziałem przedstawicieli branży zajmującej się urządzeniami do weryfikacji monet (4 %). Udział tej branży jest wysoki już piąty kolejny rok, co nadal potwierdza znaczącą rolę sektora prywatnego w walce z fałszowaniem pieniądza.

Dzięki temu realizacja programu ma wymiar transnarodowy i multidyscyplinarny, o którym mowa w przepisach rozporządzenia (UE) nr 331/2014, przy zachowaniu wysokiego poziomu dywersyfikacji.

Najważniejsze informacje na temat realizacji działań w 2021 r.

W ramach programu w 2021 r. udało się utrzymać, a nawet wzmocnić ścisłą regionalną współpracę międzynarodową w Europie Południowo-Wschodniej i Ameryce Łacińskiej:

- W 2021 r. zrealizowano szereg działań związanych z programem Perykles, które miały głównie na celu propagowanie i wspieranie ścisłej współpracy pomiędzy właściwymi organami krajowymi w Europie Południowo-Wschodniej. Obejmowały one wymianę pracowników zorganizowaną przez włoskie Comando Carabinieri Antifalsificazione Monetaria (CCAFM) oraz konferencję zorganizowaną przez prokuraturę bułgarską, która ustanawia i prowadzi współpracę sądową z krajami regionu Bałkanów Zachodnich i Morza Czarnego, w tym z Turcją, Mołdawią i Ukrainą. Ponadto przedstawiciele narodowych i komercyjnych banków z regionu wzięli wspólnie udział w „4. Konferencji Sieci Bałkańskiej” zorganizowanej przez Narodowy Bank Chorwacji, co usprawniło funkcjonowanie systemu wczesnego ostrzegania i wymianę informacji pomiędzy uczestniczącymi krajami. Ponadto Komisja przeprowadziła cyfrowe szkolenie techniczne „Prisztina-Tirana” w zakresie analizy i klasyfikacji monet.
- Hiszpańska Brigada de Investigación del Banco de España (BIBE) zorganizowała w 2021 r. „Szkolenie na temat fałszowania pieniędzy dla ekspertów z krajów Ameryki Łacińskiej”, które zgromadziło w Montevideo (Urugwaj) przedstawicieli organów władzy z 13 państw Ameryki Łacińskiej, promując środki ochrony euro przed fałszowaniem w krajach Ameryki Łacińskiej, które są potencjalnie podatne na to zagrożenie. Szkolenie to stanowiło wsparcie dla ustanowienia i działania krajowych centralnych urzędów do walki z fałszowaniem pieniędzy w uczestniczących w szkoleniu krajach. W oparciu o wcześniejsze szkolenie o tym samym charakterze Argentyna ustanowiła taki centralny urząd.

4. Monitorowanie wskaźników ilościowych i jakościowych

Art. 12 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/840 stanowi, że w sprawozdaniu tym należy uwzględnić wskaźniki ilościowe i jakościowe programu „Perykles IV”. Roczne dane dotyczące tych wskaźników są następujące:

1. **Liczba wykrytych fałszywych euro (banknoty: 347 000 w 2021 r. / monety: 195 082 w 2021 r.):** Celem tego wskaźnika jest utrzymanie liczby wykrytych fałszywych euro (banknotów i monet) w przedziale $\pm 5\%$ w porównaniu ze średnią w latach 2014–2020 (671 000 / 174 112). Podczas gdy liczba monet jest bliska granicy referencyjnej ($\pm 5\%$ stanowiących wartość docelową), liczba fałszywych banknotów jest niższa niż oczekiwano. Tę drugą wartość można wytłumaczyć czynnikami zewnętrznymi, takimi jak potencjalny wpływ ograniczeń spowodowanych pandemią na obieg fałszywych banknotów.
2. **Liczba zlikwidowanych nielegalnych wytwórni (11 w 2021 r.):** Celem w odniesieniu do liczby zlikwidowanych nielegalnych wytwórni jest utrzymanie jej na poziomie średnio $\pm 10\%$ w porównaniu z 2019 r. (22). Liczba nielegalnych wytwórni zlikwidowanych w 2021 r. jest niższa niż oczekiwano. Można to wytłumaczyć czynnikami zewnętrznymi, takimi jak potencjalny wpływ ograniczeń spowodowanych pandemią na prowadzone działania.

3. **Liczba nowych właściwych organów ubiegających się o udział w programie (5 w 2021 r.):** Wskaźnik ten służy do pomiaru zainteresowania programem ze strony właściwych organów krajowych. Cel pośredni na 2024 r. to 12, a ostateczny cel na 2027 r. wynosi 24. Fakt, że liczba nowych wnioskodawców osiągnęła w pierwszym roku prawie 50 % celu pośredniego na 2024 r., odpowiada oczekiwaniom i odzwierciedla fakt, że jest to pierwszy rok nowego programu.
4. **Wskaźnik zadowolenia uczestników działań finansowanych w ramach programu (98,4 % w 2021 r.):** Wskaźnik ten służy do pomiaru jakości szkoleń postrzeganej przez jego uczestników. Cel ten wynosi 75 %. Odsetek pozytywnych informacji zwrotnych jest wyższy niż wartość docelowa.
5. **Informacje zwrotne od uczestników, którzy uczestniczyli już w poprzednich działaniach w ramach programu Perykles, dotyczące wpływu programu na ich działania w zakresie ochrony euro przed fałszowaniem (95,83 % w 2021 r.):** Wskaźnik ten służy do pomiaru zrównoważoności działań w ramach programu. Cel ten wynosi 75 %. Odsetek pozytywnych informacji zwrotnych jest wyższy niż wartość docelowa.

5. Wnioski i plany na przyszłość

Program „Perykles IV”, podobnie jak jego poprzednik, jest nadal znaczącym i skutecznym instrumentem służącym zwalczaniu fałszowania pieniądza. Program stanowi podstawę wsparcia badań, utrzymania i rozwoju współpracy oraz wymiany najlepszych praktyk między wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w walkę z fałszowaniem euro. Potwierdza to również fakt, że w 2021 r. zaciągnięto zobowiązania na 100 % łącznego budżetu, co odzwierciedla zainteresowanie państw członkowskich programem.

Komisja na bieżąco przekazuje ekspertom z ECEG wyniki działań objętych wsparciem w ramach programu. W 2021 r. grupa ta odbyła trzy posiedzenia. Program charakteryzuje się wysokim stopniem spójności i komplementarności względem innych właściwych programów i działań na szczeblu Unii, ponieważ skupia się na zapobieganiu konkretnym formom przestępczości zorganizowanej, mianowicie fałszowaniu euro, oraz ich zwalczaniu, i jest poświęcony wyłącznie tym działaniom. Tę komplementarność widać jasno w przypadku *instrumentu pomocy technicznej i wymiany informacji (TAIEX)* w ramach DG NEAR, który jest najczęściej wykorzystywanym instrumentem jako wsparcie negocjacji akcesyjnych, oraz Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego DG HOME w części dotyczącej współpracy policyjnej⁷, która obejmuje ogólnie pojęte zapobieganie przestępczości i jej zwalczanie. Po ustanowieniu fałszowania pieniądza jednym z priorytetów w planie działań operacyjnych EMPACT⁸ Komisja pracuje w ścisłej koordynacji z podmiotami odpowiadającymi za

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 513/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiające, w ramach Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, instrument na rzecz wsparcia finansowego współpracy policyjnej, zapobiegania i zwalczania przestępczości oraz zarządzania kryzysowego oraz uchylające decyzję Rady 2007/125/WSiSW (Dz.U. L 150 z 20.5.2014, s. 93).

⁸ EMPACT (europejska multidyscyplinarna platforma przeciwko zagrożeniom przestępczymi) to inicjatywa państw UE z zakresu bezpieczeństwa służąca rozpoznawaniu, hierarchizowaniu i niwelowaniu zagrożeń ze strony poważnej i międzynarodowej przestępczości zorganizowanej. W 2021 r. EMPACT przekształcono w stały instrument, jak określono w konkluzjach Rady w sprawie stałej kontynuacji cyklu polityki unijnej dotyczącej poważnej i zorganizowanej przestępczości międzynarodowej. Bułgaria jest państwem członkowskim odpowiadającym za priorytet EMPACT obejmujący „Przestępstwa przeciwko własności intelektualnej oraz fałszowanie towarów i pieniądza”.

działania EMPACT w celu zmaksymalizowania komplementarności między tymi dwoma źródłami finansowania.

Komisja finalizuje sprawozdanie dla Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oceny końcowej programu na 2020 r. zgodnie z art. 13 ust. 6 rozporządzenia (UE) nr 331/2014.

Na podstawie wyników realizacji programu i ciągłej analizy pojawiających się zagrożeń, które są przedmiotem dyskusji na forum ECEG, na 2022 r. określono następujące priorytety⁹:

- wspieranie działań mających na celu poprawę współpracy między państwami członkowskimi, które są najbardziej narażone na problem produkcji i dystrybucji fałszywych pieniędzy;
- wspieranie współpracy z organami państw trzecich, w przypadku których istnieje podejrzenie produkcji fałszywych euro lub istnieją na to dowody;
- utrzymanie skutecznych ram ochrony euro w Europie Południowo-Wschodniej;
- bieżące wyzwania/kwestie:
 - dystrybucja fałszywych pieniędzy i wysokiej jakości komponentów przez ciemną sieć oraz sprzedawanie przez internet produktów z oznaczeniami „movie money” i „prop copy” (w tym banknotów o zmienionym wzorze);
 - monety euro: wdrożenie rozporządzenia (UE) nr 1210/2010 w sprawie weryfikacji autentyczności monet euro oraz postępowania z monetami euro nienadającymi się do obiegu, a także zabezpieczenia monet euro;
 - wspieranie tworzenia/wzmacniania krajowych urzędów centralnych.

⁹ Priorytety programu na 2021 r. stanowią zasadniczą część rocznego programu prac, który jest załączony do DECYZJI KOMISJI z dnia 28 stycznia 2022 r. w sprawie finansowania programu „Perykles IV” oraz przyjęcia rocznego programu prac na 2022 r. – C(2022) 406 final.